

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

Nasjonal strategi for helhetlig grenseforvaltning

Tidshorisont: 2019 – 2021

Versjon 1.0
Dato: 18. oktober 2019

Innhold

1	Sammendrag	3
2	Introduksjon	4
2.1	Nasjonal strategi for helhetlig grenseforvaltning.....	4
2.2	Norges grenser og overordnet situasjonsbilde.....	4
2.3	Nasjonal kontekst, IBM konsept og de sentrale aktørene.....	5
2.4	Rettslig grunnlag.....	7
3	Grensekontroll.....	8
4	Maritim søk og redning ved gjennomføring av grenseovervåking.....	13
5	Risikoanalyse	14
6	Samarbeid mellom medlemslandene koordinert av Det europeiske grense- og kystvaktbyrå	16
7	Nasjonalt tverretatlig samarbeid	18
8	Samarbeid med tredjeland	19
9	Tekniske og operative tiltak innenfor Schengen-området	21
10	Retur av tredjelandsborgere.....	22
11	Den nyeste teknologien, herunder store informasjonssystemer.....	25
12	System for kvalitetskontroll.....	26
13	Solidaritetsmekanismer, særlig EU- finansieringsmekanismer	28
	Horisontale komponenter	28
14	Grunnleggende rettigheter	29
15	Utdanning og opplæring	30
16	Forskning og innovasjon	31
	Vedlegg.....	33

1 Sammendrag

Nasjonal strategi for helhetlig grenseforvaltning (Integrated Border Management IBM) skal sikre felles overordnet forankring for grenseforvaltningen og en felles forståelse av implementering og videre utvikling av helhetlig grenseforvaltning i Norge.

Det overordnede målet er å forvalte grensepasseringen effektivt og samtidig sikre den ytre grensen og territoriet ved migrasjonsutfordringer og mot grensekryssende kriminalitet og trusler, samtidig som grunnleggende rettigheter blir ivaretatt.

Strategien er basert på det europeiske konseptet for helhetlig grenseforvaltning slik dette er beskrevet i artikkel 4 i forordningen om den europeiske grense- og kystvakten (EU 2016/1624). Det europeiske grense- og kystvaktbyrået (Frontex/EBCGA) og berørte nasjonale myndigheter plikter etter forordningens artikkel 3 å etablere strategier for helhetlig grenseforvaltning.

Forordningen ble behandlet i Stortinget 11. juni 2019 (Prop.71 S (2018-2019) Samtykke til godtakelse av forordning (EU) 2016/1624 om den europeiske grense- og kystvakten).

Strategien tar hensyn til de overordnede signalene for IBM-strategiutvikling i EUs rådskonklusjoner fra juni 2018 og teknisk og operasjonell strategi for europeisk helhetlig grenseforvaltning vedtatt i EBCGA styre i mars 2019.

Justis- og beredskapsdepartementet har det overordnede ansvaret for den nasjonale strategien, i samarbeid med Forsvarsdepartementet, Utenriksdepartementet, Finansdepartementet, Samferdselsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet.

Strategien bygger på det etablerte, norske konseptet for helhetlig grenseforvaltning slik dette er beskrevet blant annet i Prop. 161 L (2016-2017) Lov om grensetilsyn og grensekontroll av personer (grenseloven). I Norge er det politiet som har ansvaret for grensekontrollen (inn og utreisekontroll, samt grenseovervåking) og andre sentrale elementer innenfor grenseforvaltningen. Utøvelsen av ansvaret hviler samtidig på etablerte og nødvendige bistands- og samarbeidsordninger med andre myndigheter og aktører. Den nye grenseloven har som en uttalt målsetting å styrke det tverretatlige samarbeidet ytterligere.

Strategien er etablert i sammenheng med oppfølging av Schengen-evalueringen av Norge i 2017. I de strategiske prioriteringene er det lagt vekt på nasjonale utviklingsbehov, Rådets anbefalinger til Norge etter Schengenevalueringen 2017, politiets flerårige virksomhetsplan (FVP) og utviklingen innenfor Schengensamarbeidet.

I første versjon inngår strategien i en Schengen-evaluering som omfatter alle medlemslandenes nasjonale IBM-strategier og gjennomføres i perioden oktober 2019 – mars 2020.

2 Introduksjon

2.1 Nasjonal strategi for helhetlig grenseforvaltning

På overordnet nivå har Justis- og beredskapsdepartementet (JD) det nasjonale ansvaret for helhetlig grenseforvaltning. Justis- og beredskapsdepartementet godkjente strategien 18. oktober 2019.

Det er flere departementer som har ansvar for oppgaver knyttet til grenseforvaltning. Strategien er derfor utarbeidet i samråd med andre departementer.

Politidirektoratet (POD) har hatt delegert ansvar for å utarbeide strategien, i samarbeid med andre berørte etater. I arbeidet med nasjonal IBM-strategi (første versjon) er det lagt vekt på å utforme strategiske og spesifikke mål som er forankret i eksisterende plan- og styringsdokumenter så langt som mulig. Det er gjort en bred gjennomgang av de overordnede styringsdokumentene for de sentrale aktørene.

Strategien er samordnet med det nasjonale programmet for bruk av midler fra EUs fond for Indre Sikkerhet (ISF-midler) og vil bli revidert etter gjennomføring av Schengen-evalueringen av de nasjonale IBM-strategiene. På lengre sikt vil arbeidet med nasjonal strategi for helhetlig grenseforvaltning bli ytterligere koordinert med arbeidet med nasjonalt program for bruk av fondsmidler. Sekretariatet for ISF er organisert i Virksomhetsutviklingsavdelingen i Politidirektoratet.

Strategien og tilhørende tiltaksplan samsvarer med flerårig virksomhetsplan for politiet, etablerte tiltaksplaner etter Schengen-evalueringen 2017, nasjonal strategi for retur og overordnet plan for sikker og effektiv ID-kontroll.

Utviklingen innenfor Schengen-samarbeidet blant annet når det gjelder nye og reviderte informasjonssystemer for grenser og sikkerhet, og implementering av den nye forordningen om Den europeiske grense- og kystvakt representerer betydelige utfordringer fremover. Strategien ser hen til disse utfordringene, men detaljerte prioriteringer vil måtte inkluderes i senere versjoner. Omfanget av utviklingstiltakene representerer en betydelig utfordring når det gjelder nasjonal implementering.

Hovedutfordringen er å opprettholde og utvikle nivået parallelt med omfattende reformer i norsk politi og en begrenset økonomisk ramme. Det legges vekt på dypere integrering av grenseforvaltningen i det øvrige politiarbeidet og en tilnærming til den dynamiske utviklingen av Schengen-samarbeidet.

2.2 Norges grenser og overordnet situasjonsbilde

Norge har ytre grenser på land, luft og sjø. Territoriet er 323 579 km². Norge har en kort landegrense mot Russland (198 km) med ett grenseovergangssted på Storskog. 2/3 av landegrensen består av skog og elv og er snødekket vinterstid. Sjøgrensen er lang (22 000 km, grunnlinje 2 646 km) uten regulær fergetrafikk til land utenfor Schengen-samarbeidet. Norge er en kyststat og aktiviteten langs og utenfor kysten er omfattende og ventes å øke i forbindelse med de klimatiske endringene vi står overfor i nord. Det er omfattende cruisetrafikk langs kysten. Inn- og utreisekontrollen er imidlertid stort sett avgrenset til av- og påmønstring av sjømenn.

Oslo lufthavn er hovedflyplass, i alt er det 25 lufthavner med ankomst fra land utenfor Schengen. Generelt er flytrafikken økende.

Svalbard er norsk territorium, men inngår ikke i Schengen-området.

Geografisk beliggenhet i Europas nordøstlige hjørne bidrar til at Norge først og fremst er utsatt for illegal migrasjon og grensekryssende kriminalitet over indre grense.

Kripos har vurdert risikoen ved Norges yttergrenser i rapporten *Norges grense mot land utenfor Schengen Nasjonal risikoanalyse 2019-2020*. Her defineres trusselen mot yttergrensen som fra lav til middels når det gjelder irregulær migrasjon og grensekryssende kriminalitet. Som tidligere er trusselen fra irregulær migrasjon høyest når det gjelder bevegelser innad i Schengen. Trusselnivået når det gjelder misbruk av ID-dokumenter vurderes som høyt.

I *Trusselvurdering 2019* skriver Politiets Sikkerhetstjeneste (PST) vedrørende politisk motivert vold, at personer og grupper inspirert av ekstrem islamistisk ideologi utgjør den primære terrortrusselen mot Norge, og PST vurderer det som mulig at det vil komme forsøk på terrorangrep.

2.3 Nasjonal kontekst, IBM konsept og de sentrale aktørene

Norge er et Schengen-tilknyttet land, det vil si et land som ikke er medlem av Den europeiske union, men som deltar i Schengen-samarbeidet. Tilknytningen til Schengen-samarbeidet er forankret i avtale av 18. mai 1999 om Norges og Islands tilknytning til gjennomføringen, anvendelsen og videreutvikling av Schengen-regelverket. Norge ble operativt Schengen-medlem i mars 2001. Alt Schengen-regelverk gjøres gjeldende i Norge ved en prosess med notifisering av godtakelse av nye rettsakter overfor EU. Saker av særlig viktighet må legges frem for Stortinget for samtykke til godkjenning før de blir notifisert.

Norske myndigheter deltar i alle relevante Rådsarbeidsgrupper, i Schengen-evaluering og i komiteer og ekspertgrupper under EU-Kommisjonen.

Det er inngått egne tilleggsavtaler om Norges deltakelse i Frontex (Den europeiske grense- og kystvakt), eu-LISA (EUs IKT-byrå) og de Schengen-relevante fondsmekanismene på justis- og innenriksområdet, som fastsetter nærmere betingelser bl.a. mht budsjettbidrag og institusjonelle løsninger. Norge er representert i styret både i Det europeiske grense- og kystvaktbyrå og i eu-LISA, og har begrenset stemmerett. Norges budsjettbidrag og det operative bidraget til Den europeiske grense- og kystvakt utgjør en forholdsmessig andel av de samlede budsjetter og operasjoner. I 2016-18 deltok Norge med to fartøy i felleseuropeiske operasjoner i Middelhavet.

Norske myndigheter deltar aktivt i EUs samarbeid med tredjeland og støtter EUs internasjonale operasjoner

Ansvar for helhetlig grenseforvaltning er organisert i en legal og operasjonell kommandokjede under Justis- og beredskapsdepartementet. Norge har ett integrert politi med ansvar for alle politiets gjøremål, inklusive sentrale komponenter innenfor helhetlig grenseforvaltning. Utøvelsen av ansvaret hviler samtidig tungt på etablerte og nødvendige bistands- og samarbeidsordninger med andre myndigheter og aktører.

Helhetlig grenseforvaltning er et felleseuropeisk konsept utviklet for å ivareta forvaltningen av EU og Schengen-landenes ytre grenser og sikkerheten på territoriet.

Politidirektoratet

Helhetlig grenseforvaltning er basert på en tilgangskontrollmodell med fire nivåer:

- Tiltak i tredjeland med vekt på viktige opprinnelses- og transittland
- Samarbeid med omkringliggende tredjeland
- Tiltak ved de ytre grensene
- Tiltak innenfor Schengen-området, inkludert risikoanalyse og retur

For Norges del er modellen implementert gjennom avtaler og samarbeidsordninger med tredjeland, bilateralt og gjennom internasjonale organisasjoner, utstasjonering av liaisoner, grensekontroll utført av politiet med støtte fra Forsvaret og andre relevante aktører og kontrolltiltak og samarbeid innenfor Schengen-området inklusive høy vektlegging av retur av tredjelandsborgere uten lovlig opphold.

Aktørene innen den helhetlige grenseforvaltningen er avhengige av et nært og godt samarbeid på en rekke områder. Politiet samarbeider med Forsvaret ved Garnisonen i Sør-Varanger om overvåkning av landegrensen mot Russland. I den fysiske og tekniske overvåkingen av sjøgrensen samarbeider politiet med Forsvaret ved Kystvakten, med Kystverket, Sjøfartsdirektoratet og Fiskeridirektoratet. Samarbeidet mellom politiet og Forsvaret på landegrensen reguleres i en egen samarbeidsinstruks. Samarbeidet på sjøgrensen mellom politiet og Forsvaret ved Kystvakten reguleres gjennom kystvaktloven.¹ Inn- og utreisekontroll av personer er politiets ansvar og utføres av personell med politiutdanning og/eller annen utdanning. Dersom det er behov kan politiet også i inn- og utreisekontrollen støttes av Forsvaret ved Kystvakten og Tolletaten. Et nært samarbeid mellom politiet og Tolletaten er viktig for å sikre effektive grensepasseringer. Også i situasjoner med et migrasjonshensyn og i et kriminalitetsforebyggende perspektiv, er politiet avhengig av et nært samarbeid med Tolletaten. Dette samarbeidet reguleres gjennom nasjonale og regionale avtaler. Alt personell som utfører inn- og utreisekontroll av personer eller grenseovervåkning gjennomgår særskilt opplæring av eller med støtte fra politiet. Det er videre et godt samarbeid mellom politiet og Politiets sikkerhetstjeneste på flere områder som omfattes av denne strategien.

Under Politidirektoratets ledelse er det flere aktører med ansvarsområder innen grenseforvaltningen. Kripos har ansvar for informasjonsutveksling og etterretning nasjonalt og internasjonalt, nasjonal risikoanalyse og nasjonal sårbarhetsanalyse. Politiets utlendingsenhet har ansvar for registrering av asylsøkere og retur av tredjelandsborgere uten lovlig opphold. Politihøgskolen er den sentrale utdanningsinstitusjonen for politi- og lensmannsetaten. Politihøgskolen har til oppgave å gi grunnutdanning for tjeneste i politi- og lensmannsetaten og etter- og videreutdanning til de ansatte i etaten. Politihøgskolen ivaretar ansvaret som "National Training Coordinator" (NTC) for Det europeiske grense- og kystvaktbyrå og deltar i det felleseuropeiske samarbeidet som Frontex Partnership Academy. Utrykningspolitiet har gjennom sitt samarbeid med politidistriktene og sin tilstedeværelse på veiene en rolle i kontrollen på territoriet. Politidistriktene har hovedansvaret for grensekontroll og kontroll på territoriet. Norges Grensekommissær for den norsk-russiske grense har som hovedoppgave å føre tilsyn med at Grenseavtalen og andre avtaler mellom Norge og Russland som regulerer grenseforholdene bli overholdt av begge parter. Grensekommissæren samarbeider nært med Forsvaret ved Garnisonen i Sør-Varanger og stedlig politi. Nasjonalt ID-senter har ansvar for bistand i prinsipielle saker som gjelder ID- og dokumentspørsmål, og skal gi råd, veiledning og opplæring til politiet og andre myndigheter på dette området. Politiets IKT-tjeneste og Politiets fellestjeneste er sentrale aktører i utvikling og leveranse av utstyr, ny teknologi- og systemer som støtter

¹ Lov 13. juni 1997 nr. 42 om Kystvakten

en effektiv og sikker gjennomføring av mange oppgaver innen den helhetlige grenseforvaltningen. Den nye grenseloven har som en uttalt målsetting å styrke det tverretatlige samarbeidet ytterligere.

Politiet har også oppgaver innen utlendingsforvaltningen. Relatert til grenseforvaltningen gjelder dette først og fremst registrering av asylsøkere og gjennomføring av retur. Politiet har som de øvrige utlendingsmyndighetene et ansvar for å legge til rette for lovlig migrasjon, men også å forhindre at systemet utnyttes. Det er derfor et nært samarbeid mellom politiet og Utlendingsdirektoratet på flere områder og nivåer. Under Utenriksdepartementet og Utlendingsdirektoratets ledelse har utenriksstasjonene også ansvar for kontroll av opplysninger i søknader om kort- eller langtidsopphold. Utenriksdepartementet har styrket dette arbeidet med egne ID-eksperter stasjonert i utsatte regioner. Ved enkelte utenriksstasjoner er det også stasjonert nordiske liaisonoffiserer (NLO) som bindeledd mellom politi og tollmyndigheter i nordiske land, og spesialutsendinger for utlendingssaker, "Immigration Liaison Officers" (ILO), for å styrke returarbeidet, hindre ulovlig innvandring og menneskesmugling.

Andre sentrale aktører er eiere av havner og lufthavner, som i tillegg til ambisiøse mål for effektivitet og vekst innen transport og næringsliv, må bidra til ivaretagelsen av nasjonale og internasjonale forpliktelser knyttet til sikkerhet på grensene og på territoriet.

Det nasjonale konseptet for helhetlig grenseforvaltning berører et bredere spekter av aktører og interessenter enn de kompetente myndigheter og aktører som står sentralt i denne strategien.

Helhetlig grenseforvaltning er en del av Schengen-samarbeidet, og i Norge som i EU er IBM konseptet det strategiske grunnlaget. Innenfor politiet ble helhetlig grenseforvaltning implementert på operativt nivå gjennom politiets grensekontrollrundskriv fra 2011 (Rundskriv 2016/009, oppdatert september 2017). På overordnet nivå er en rekke strategier og planer relevante for den helhetlige grenseforvaltningen, bl.a. Langtidsprogrammet for Indre sikkerhetsfond (ISF), Strategi for effektiv og sikker ID-kontroll og Regjeringens 5-årige returstrategi. Oppsummeringsvis danner dette et godt grunnlag for en samlet nasjonal strategi for helhetlig grenseforvaltning.

De strategiske og spesifikke mål i strategien samsvarer med oppfølgingen etter Schengen-evalueringen i 2017.

Nasjonal strategi for helhetlig grenseforvaltning omfatter elleve strategiske komponenter som er definert i artikkel 4 i forordning (EU) 2016/1624 EBCG1. Tre komponenter er gjennomgående eller horisontale. Kapitlene fra 3 og utover i strategien følger de strategiske og horisontale komponentene.

2.4 Rettslig grunnlag

Det gjeldende rettslige grunnlaget for grenseforvaltningen er i hovedsak utlendingsloven med tilhørende forskrift og retningslinjer. Regelverket bygger på Norges internasjonale forpliktelser etter Schengen-konvensjonen. Blant annet er Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/399 om bevegelsen av personer over grenser (grenseforordningen) implementert i norsk rett gjennom utlendingsforskriften og gjelder som forskrift, se utlendingsforskriften § 4-1.

Lov om grensetilsyn og grensekontroll av personer (grenseloven) ble vedtatt av Stortinget 8. mars 2018 og sanksjonert av Kongen i statsråd 20. april 2018. Loven vil etablere et nytt rettslig fundament for utøvelsen av sivil grensekontroll av personer.

Politidirektoratet

Grenseloven baserer seg på Schengen-samarbeidets kvalitative krav til grensekontrollen, de folkerettslige rammene for norsk myndighetsutøvelse og grenseavtalene med Norges naboland. Grenseloven gir en rekke hjemler for forskrifter som må være på plass for at loven skal kunne tre i kraft. Det tas sikte på at grenseloven med tilhørende forskrift skal tre i kraft i løpet av 2020.

Lovens overordnede formål er å sikre at grensetilsyn og grensekontroll av personer utføres i samsvar med nasjonale behov og internasjonale forpliktelser, herunder tydeliggjøre ansvar og styring og fremme samarbeid mellom berørte myndigheter. Det er som tidligere nevnt politiet som har ansvaret for å føre kontroll med bevegelsen av personer over grensen, i territorialfarvannet og i tilstøtende sone. Utøvelsen av ansvaret hviler samtidig tungt på etablerte og nødvendige bistands- og samarbeidsordninger med andre myndigheter. Et sentralt mål med grenseloven er derfor å etablere et sterkere og mer oversiktlig rettslig grunnlag for politiets ansvar og styring, og for de viktige oppgaver andre myndigheter bidrar med. Loven skal i tillegg legge til rette for lovlig bevegelse over grensene, og bidra til å bekjempe grensekryssende kriminalitet og ulovlig innvandring.

Grenseloven vil inneholde alle regler om ansvar, organisering og gjennomføring av grensetilsyn og grensekontroll, mens utlendingsloven blir en mer rendyrket lov som fastsetter de materielle vilkårene for utlendingers adgang til riket og deres opphold her. Ny grenselov og tilhørende forskrift vil derfor måtte samvirke med utlendingsloven. Grenseloven må også ses i sammenheng med og suppleres av annen lovgivning, eksempelvis politiloven og sikkerhetsloven.

3 Grensekontroll

"Border control, including measures to facilitate legitimate border crossings and, where appropriate, measures related to the prevention and detection of cross-border crime, such as migrant smuggling, trafficking in human beings and terrorism, and measures related to the referral of persons who are in need of, or wish to apply for, international protection."

Norge har ytre land-, luft- og sjøgrense, og trafikken er stadig økende. I 2018 viser tall fra grense- og territorialkontrollsystemet (GTK) over 5,8 millioner kontrollerte reisende over yttergrensen.

Den norsk-russiske landegrensen er Norges eneste landegrense til et land utenfor Schengen. Rundt to tredjedeler av grensen går i vassdrag gjennom Pasvikelven og Grense Jakobselv. Det eneste grenseovergangsstedet langs landegrensen mellom Norge og Russland er Storskog grenseovergangssted i Sør-Varanger kommune. I 2018 ble det kontrollert ca. 265 000 personer over landegrensen.

Hele den norske kysten utenfor territorialfarvannet er definert som Schengen yttergrense, og politiets ansvar for overvåking og kontroll av personferdselen over grensene gjelder også på sjøen. Administrativ listekontroll er implementert gjennom politiets tilgang til Kystverkets nasjonale meldeportal for skipsfarten SafeSeaNet-Norway, og er et viktig verktøy for både grenseovervåkingsaktiviteter og inn- og utreisekontroll. I 2018 ble det kontrollert ca. 50 000 personer over sjøgrensen.

De største lufthavnene i Norge har regulær non-Schengen trafikk, og har en fast bemannet grensekontroll. Av disse er Oslo lufthavn Gardermoen (OSL) den største, med ca. 80 % av trafikken. I tillegg er det mange lufthavner med sporadisk trafikk til og fra land utenfor Schengen, og grensekontrollen ved disse lufthavnene åpner på forespørsel. I 2018 ble det kontrollert i overkant av 5,5 millioner reisende over luftgrensen.

Politidirektoratet

Strategisk mål 3: Kunnskapsstyrt, robust og effektiv grensek kontroll for å ivareta sikkerheten på territoriet og legge til rette for lovlig ferdsel

Spesifikt mål 3.1: Videreutvikle og styrke det strategiske, operative og taktiske samarbeidet mellom aktørene for å sikre økt situasjonsforståelse, koordinering av ressurser og adekvat responskapasitet

Overvåking av sjøgrensen utøves ved hjelp av satellitt og radar, annet elektronisk utstyr og systemer tilgjengeliggjort for politiet av Forsvaret og Kystverket, samt ved fysisk tilstedeværelse. Forsvarets radarkjede og kystovervåkingssystemet COSS benyttes av flere myndigheter. Videre er Kystvaktens tilstedeværelse langs kysten og i havområdene utenfor en viktig ressurs for politiet. Alle myndigheter med en rolle innenfor sjøgrenseovervåkingen er tilknyttet Kystverkets informasjonssystem Barents Watch, som blant annet inkluderer en sikret samhandlingsløsning med et felles situasjonsbilde av aktivitet i våre havområder. Det gir også brukerne muligheten til å dele informasjon om fartøy. Barents Watch inkluderer et komplekst og brukervennlig fartøymonitorerings- og sporingssystem. Det gir også brukerne muligheten til å dele informasjon om fartøy.

Forsvaret ved Garnisonen i Sør-Varanger (GSV) utfører landegrenseovervåkingen på vegne av politiet, og overvåkingen utøves i samarbeid mellom Finnmark politidistrikt, GSV og grensekommisæreren.

Schengen-evalueringen 2017 påpekte for lav grad av situasjonsforståelse i politiet, samt utfordringer knyttet til koordinering av kapasitetene for maritim grenseovervåking. Politiets styring av overvåkningsaktiviteter basert på risikoanalyser har svakheter, og det er registrert lav kontrollaktivitet. For landegrensen er situasjonen annerledes, med høy aktivitet og tett involvering fra politiet. Imidlertid påpekes behov for et tettere samarbeid for utvikling og bruk av risikoanalyse på landegrensen.

Norge skal prioritere å videreutvikle det tverretatlige samarbeidet for å sikre en målrettet og kostnadseffektiv kontrollvirksomhet basert på risikoanalyser som skal gi god utnyttelse av tilgjengelige operative kapasiteter. Utvikling og oppdatering av regelverk, sammen med revisjon av eksisterende samarbeidsavtaler, skal bidra til styrket tverretatlig samhandling og forpliktende ressursamarbeid. Politiet skal fortsette sitt bidrag til videreutvikling av "Barents Watch" som gir digitale tjenester for datadeling og samhandling som bidrar til at norske hav- og kystområder brukes og forvaltes på en effektiv, bærekraftig og godt koordinert måte. Denne plattformen skal også integreres i politiets systemer for økt situasjonsforståelse og ressurskoordinering.

Funksjonen til Nasjonalt Koordineringscenter (NKS) skal videreutvikles for å sikre økt nasjonal verdi.

Spesifikt mål 3.2: Etablere og videreutvikle et felles nasjonalt- og europeisk situasjonsbilde

Politiet, ved Kripos, har det administrative og operative ansvaret for Nasjonalt Koordineringscenter (NKS) og sammenstillingen og overvåkingen av det nasjonale situasjonsbildet etablert for Eurosur, basert på informasjon som innhentes fra de ulike aktørene. Det nasjonale situasjonsbildet beskriver hendelser på sjø- og landegrensen. Høsten 2017 mistet politidistriktene tilgang til Eurosur Communication Network (ECN) og dermed til det nasjonale og europeiske situasjonsbildet for hendelser ved Schengens yttergrense. ECN ble da akkreditert for behandling av gradert informasjon, slik at kun NKS nå har tilgang i Norge. Dette har hemmet informasjonsutvekslingen nasjonalt.

Politidirektoratet

Funksjonene for ressursoversikt og analyse benyttes ikke, i tillegg til at hendelser på luftgrensen ikke er inkludert. Dette skaper en utfordring, da de fleste hendelser på yttergrensen i Norge oppstår på luftgrensen. Det vil være oppmerksomhet rettet mot dette i den videre utviklingen av EUROSUR-applikasjonen.

Norge skal gjennomgå og oppdatere regelverket for å sikre aktørenes bidrag til et felles nasjonalt situasjonsbilde. Videre skal den nasjonale verdien av EUROSUR-applikasjonen utnyttes bedre, blant annet ved planlagt opplasting av hendelser ved luftgrensen. Politiet vil legge til rette for økt bruk av systemene, og legge vekt på nasjonal nytte av datainnsamlingen i Eurosur. Analyselaget i Eurosur skal kompletteres ved opplasting av relevante analyseprodukter.

Spesifikt mål 3.3: Videreutvikle en målrettet og kunnskapsbasert kontrollvirksomhet som balanserer hensynet til kvalitet og effektivitet

Politiet har ansvaret for inn- og utreisekontrollen, og samtlige politidistrikt har godkjente grenseovergangssteder. Enkelte distrikter har store grenseovergangssteder med regulær non-schengentrafikk og egne enheter som jobber med grensekontroll som fast oppgave. Andre distrikter har mer sporadisk trafikk over yttergrensen, og grensekontroll er en del av polititjenestemannens øvrige oppgaver.

Norges yttergrense er preget av et økt antall reisende, spesielt over luftgrensen. Dette setter store krav til effektivitet og målrettet kontrollvirksomhet. På grunn av ulikheter i geografiske forhold, infrastruktur og organisering vil det nødvendigvis være en viss variasjon i måten politidistriktene utfører grensekontrolloppgaver på. Dette skaper utfordringer for opplæring og vedlikehold av kompetanse og situasjons- og risikoforståelse for mannskapene, noe som også er påpekt i Schengen-evalueringer.

Evnen til målrettet kontroll skal videreutvikles gjennom en fullverdig implementering av API-direktivet og konkret risikoprofilering. Inn- og utreisekontrollen skal støttes av digitale løsninger, som sikrer økt effektivitet. Innføring av et nasjonalt system for opplæring og vedlikehold av kompetanse skal sikre god kvalitet i oppgaveutførelsen.

Spesifikt mål 3.4: Videreutvikle infrastruktur og system for ressursallokering for å imøtekomme nytt regelverk

Inn- og utreisekontrollen i Norge utføres ved 84 grenseovergangssteder med 297 tilhørende anløpssteder, og er under politiets ansvar. Godkjenning og innretting av kontrollen og samarbeid mellom grensekontrollmyndigheten og eier eller driver av grenseovergangsstedet er forutsatt regulert i grenseforskriften.

Det pågår flere store utviklingsprosesser på grenseområdet i EU/Schengen. Implementeringen av nye og endrede EU-forordninger i tiden fremover vil kreve en helhetlig tilnærming, blant annet er det behov for å gjennomgå dagens grenseovergangssteder med anløpssteder. Tilpasninger til ny grenselov med tilhørende forskriftsregulering vil kunne medføre behov for oppgradering av utstyr og infrastruktur på enkelte lokasjoner.

Schengen-evalueringen både i 2011 og 2017 påpekte svakheter ved ressurstilgangen for grensekontrolloppgaver.

Norge vil implementere de Schengen-relevante EU-initiativene på en måte som er i overensstemmelse med våre internasjonale forpliktelser og som skaper en størst mulig merverdi for relevante aktører innenfor grenseforvaltningen.

En gjennomgang av grenseovergangsstedene vil bli foretatt i forbindelse med forskriftsreguleringen i medhold av grenseloven. Oppfølgingen av denne prosessen vil skje første tertial 2020 og koordineres med forberedelsene til implementeringen og operasjonaliseringen av Entry-Exit-systemet.² Opprettholdelse av godkjenning forutsetter at eventuelle nødvendige oppgraderinger gjennomføres, slik at grenseovergangsstedet tilfredsstillende kravene i Schengen-regelverket og anbefalingene i Schengen-katalogen.

Politiet ser behov for en kapasitetsutredning for å sikre at beslutningen om ressursallokering og -disponering er i tråd med behovet i alle ledd i grensekontrollen. Dermed oppdages ikke bare behov i forbindelse med de nevnte endringene og utviklingsprosjektene, men også eventuelle avvik mellom eksisterende anvendelse av ressurser og forpliktelsene knyttet til grensekontroll. En kapasitetsutredning vil dekke både personellressurser og utstyr i grensekontrollen.

Spesifikt mål 3.5: Videreutvikle grensekontrollen som verktøy for å forebygge og avdekke grensekryssende kriminalitet og terrorrelatert reisevirksomhet

Politiet og tolletaten deler ansvaret for å bekjempe ulovlig innførsel av narkotika og andre illegale stoffer over grensen. Ettersom Norge ikke er en del av EUs tollunion, gjennomføres tollkontroll på både indre og ytre grenser. Tolletaten er ansvarlig for å forebygge illegal import av varer, og er første kontrollpunkt for disse aktivitetene. Det er et svært tett samarbeid mellom politi og toll i Norge, og samhandlingen er ytterligere styrket gjennom lokale samarbeidsavtaler som sikrer informasjonsdeling og samlokalisering. Politiets sikkerhetstjeneste (PST) er direkte underlagt Justis- og beredskapsdepartementet og er en del av den norske politietaten, og har som primæransvar å forebygge og etterforske straffbare handlinger mot riktes sikkerhet.

Når det gjelder grensekryssende kriminalitet anser politiet den største trusselen for Norge å være tilknyttet indre Schengen-grense, og risikobildet for yttergrensen vurderes generelt å være lavt til moderat. Imidlertid skiller noen områder seg ut med et høyt risikobilde. Først og fremst er det meget høy risiko tilknyttet misbruk av EU/EØS-dokumenter. For sjøgrensen vurderes fiskerikriminalitet og utnyttelse av arbeidskraft i fiskerinæringen til et høyt risikonivå, mens for luftgrensen er det størst risiko tilknyttet valutasmugling. Trusselnivået for landegrensen vurderes som lavt, småskalasmugling av høyt beskattede varer og alkohol med personbiler anses som mest aktuelt.

Grensekontrollmyndighetene spiller en viktig rolle i å overvåke fremmedkrigeres grensekryssende aktivitet. Kontrollen ved yttergrensen er det første filteret som kan avdekke en potensiell terrortrussel, blant annet gjennom screening, registrering, dokumentkontroll og frivillige intervjuer. Det er også kjent at grupper som kan knyttes til terrorvirksomhet, ofte også er involverte i annen kriminalitet. Narkotika- og menneskesmugling kan være eksempel her.

Norge skal implementere de Schengen-relevante EU-initiativene på en måte som er i overensstemmelse med våre internasjonale forpliktelser og som skaper en størst mulig merverdi for alle relevante aktører innenfor grenseforvaltningen, herunder kompetente myndigheter innenfor grensekryssende kriminalitet og terrorbekjempelse. Det tverretatlige samarbeidet skal videreutvikles og styrkes gjennom utvikling og revisjon av regelverk og avtaler.

Politiet skal videreføre aktiv deltakelse i relevant internasjonalt samarbeid, særlig innenfor samarbeid som omfatter bevisinnhenting og utveksling av

² Flerårig virksomhetsplan 2020, politi og lensmannsetaten v.1.0, punkt 3.3.1, s.18

etterretningsinformasjon. Relevante muligheter for informasjonsutveksling skal utnyttes, i tillegg til å utvikle og legge til rette for bruk av nasjonale løsninger for effektiv deling og bruk av tilgjengelig informasjon

Spesifikt mål 3.6: Oppdatere og videreutvikle beredskapssystemet for migrasjon for å styrke koordinering og samvirke mellom aktørene

Politiets oppgaver relatert til asylankomster og migrasjon utføres i tett samhandling med andre virksomheter og sektorer, herunder Utlendingsdirektoratet, Direktorat for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), helsevesenet, Fylkesmannen, Tolletaten og andre. Politiets Utlendingsenhet (PU) er gitt det nasjonale ansvaret for registrering av asylsøkere, identitetsfastsettelse av disse og tvangseffektivering av negative asylvedtak besluttet av utlendingsmyndighetene.

Etter den omfattende tilstrømmingen av migranter over Storskog grenseovergangssted i 2015 ble det gjennomført en evaluering som viste utfordringer. Politiet var ikke godt nok forberedt, hverken plan- eller ressursmessig. Antallet asylsøkere utfordret politiets kapasitet til å håndtere av situasjonen og samspillet med de andre ansvarlige myndighetene.

Både politiet og relevante samarbeidsaktører har som ledd i sin beredskapsplanlegging utarbeidet beredskapsplaner på nasjonalt og lokalt nivå for å sikre best mulig forberedelse til en eventuell ny masseankomst av migranter. Tilgang på nødvendig personell, utstyr og annen infrastruktur, samhandling og koordinering er viktige komponenter. Erfaringslæring fra politiets håndtering av en ekstraordinær situasjon med store ankomster har betydning for videre oppgaveløsning og utvikling av beredskapen. Politiets og samarbeidsaktørenes erfaringskunnskap fra situasjonen i 2015 vil være viktige momenter i arbeidet.

Beredskapsplanene skal oppdateres for å inkludere mottak av støtte fra Det europeiske grense- og kystvaktbyrået og andre relevante EU-byråer og organisasjoner, og planene skal øves.

Spesifikt mål 3.7: Videreføre mekanismene for ivaretagelse av personer med behov for internasjonal beskyttelse

Politiets Utlendingsenhet (PU) er gitt det nasjonale ansvaret for registrering av asylsøkere, identitetsfastsettelse av disse og tvangseffektivering av negative asylvedtak besluttet av utlendingsmyndighetene. Vedtaksmyndigheten i sakene ligger hos Utlendingsdirektoratet (UDI) i første instans, og Utlendingsnemnda (UNE) i andre instans.

Personer som søker om internasjonal beskyttelse vil umiddelbart bli overført til Politiets Utlendingsenhet, med mindre det er avtalt at det aktuelle politidistrikt foretar forenklet registrering, inkludert biometri. Politiet informerer søkeren om rettigheter og plikter, og sikrer at det opprettes kontakt med organisasjoner og personer som kan bistå, og tilgang til tolk. Dersom personen er under 18 år vil barnevernet kontaktes. Ved behov vil medisinsk personell bli kontaktet og tiltak vil bli iverksatt. Hvis det er indikasjoner på at personen er offer for menneskehandel, vil vedkommende uten opphold bli satt i kontakt med relevante organisasjoner for rådgivning og beskyttelse, mens politiet følger opp en eventuell straffesak. I de tilfeller der offeret ikke ønsker å snakke med politiet er det utarbeidet brosjyrer med relevant informasjon for å sikre at personen kan be om hjelp om det oppstår situasjoner med utnyttelse eller tvang.

Mekanismene for ivaretagelse av personer med behov for internasjonal beskyttelse er godt implementert hos alle aktører innenfor grenseforvaltningen i Norge, og de er implementert i opplæring på området. Dette skal videreføres og vedlikeholdes.

Det nære samarbeidet mellom politiet, Utlendingsdirektoratet (UDI) og de øvrige aktørene innenfor utlendingsforvaltningen skal videreføres, blant annet gjennom etableringen av ankomstsenter Østfold.

4 Maritim søk og redning ved gjennomføring av grenseovervåking

"Search and rescue operations for persons in distress at sea launched and carried out in accordance with Regulation (EU) No 656/2014 of the European Parliament and the Council (1) and with international law, taking place in situations which may arise during border surveillance operations at sea."

Redningstjenesten i Norge er definert som "offentlig organisert øyeblikkelig innsats fra flere samvirkepartnere for å redde mennesker fra død eller skade som følge av ulykkes- eller faresituasjoner, og som ikke blir ivarettatt av særskilt opprettede organer eller ved særskilte vedtak".

Redningstjenesten sorterer under Justis- og beredskapsdepartementet som sentralt administrativt organ. Ansvar for redningsaksjoner er delt mellom to hovedredningssentraler, henholdsvis i Stavanger for Sør-Norge og i Bodø for Nord-Norge. Hovedredningssentralene har ansvaret for hver sin del av landet og havområdet utenfor. Ansvar omfatter all redningstjeneste på land, luft og sjø.

Politimestrene henholdsvis i Sør-Vest (Stavanger) og i Nordland (Bodø) er ledere for en redningsledelse sammensatt av representanter for sentrale samvirkeaktører. Faste medlemmer i tillegg til politiet er Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Forsvaret, Helsedirektoratet, Kystverket, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet og Sjøfartsdirektoratet. Andre aktører kan inviteres til å delta etter invitasjon fra Justis- og beredskapsdepartementet. Denne redningsledelsen kan få bistand fra oppnevnte rådgivere som tilkalles etter behov i det enkelte redningstilfelle.

Politimestrene og Sysselmannen på Svalbard har ansvar for å etablere lokale redningssentraler. Lokal redningssentral rapporterer ulykkestilfeller til aktuell hovedredningssentral og styrer redningsarbeidet inntil hovedredningssentralen bestemmer fordeling av oppgavene.

Strategisk mål 4: Robust og effektiv søk- og redningstjeneste ved gjennomføring av grensekontroll

Spesifikt mål 4.1: Kvalitetssikre rammer for søk- og redningstjeneste ved gjennomføring av grenseovervåkingsoperasjoner utenfor norskekysten

Norge har et effektivt system for søk- og redningstjeneste som innebærer at den offentlige myndighet som har ansvaret for funksjoner eller oppgaver til daglig også har ansvaret i redningsaksjoner, uavhengig av omfang og årsak. Myndighetene er støttet opp av frivillige organisasjoner og private virksomheter som har inngått forpliktende samarbeid om slik støtte.

Politiet har på samme måte som for sivil grenseovervåking et lederansvar for søk og redningstjeneste, mens funksjoner og oppgaver utføres av den myndighet som besitter

Politidirektoratet

de mest egnede ressurser og kapasitet. De involverte myndighetene for sivil grenseovervåking er med få unntak de som har primæransvar for søk- og redningstjeneste.

Spesifikt mål 4.2: Videreutvikle nasjonale rammer for søk- og redningstjeneste ved deltakelse i grenseovervåkingsoperasjoner i regi av Det europeiske grense- og kystvaktbyrå

Norge etablerte nasjonale rammer for søk- og redningstjeneste i forbindelse med norske fartøysbidrag til grenseovervåkingsoperasjoner koordinert av Det europeiske grense- og kystvaktbyrå i Middelhavet i perioden 2015-2017. Norge har hittil ikke gjennomført grenseovervåkingsoperasjoner på norsk territorium med støtte fra Det europeiske grense- og kystvaktbyrå.

De nasjonale rammene utarbeidet for de norske fartøysbidragene ble vurdert som god praksis av Det europeiske grense- og kystvaktbyrå med påfølgende revisjon av relaterte operasjonsplaner. Likevel er det slik at rammene for operativ utøvelse av søk- og redningstjeneste videreutvikles fortløpende med behov for justeringer av tiltak basert på ny kunnskap og erfaring.

Norge vil oppdatere og videreutvikle rammer for søk- og redningstjeneste i grenseovervåkingsoperasjoner i og utenfor Norge i regi av Det europeiske grense- og kystvaktbyrå.

5 Risikoanalyse

"Analysis of the risks for internal security and analysis of the threats that may affect the functioning or security of the external borders."

Strategisk mål 5: Aktørene har et felles situasjonsbilde, god risikoforståelse og benytter risikovurderinger som beslutningstøtte på alle nivåer av organisasjonene for å redusere sårbarhet.

Spesifikt mål 5.1: Styrke og videreutvikle det nasjonale systemet for risikoanalyse til å omfatte alle aktørene i samsvar med den felleseuropeiske modellen for samordnet risikoanalyse (CIRAM).

Det nasjonale systemet for utarbeidelse av årlig risikoanalyse bygger på datagrunnlag innhentet i henhold til etterretningsdoktrinens prinsipper og benytter den felleseuropeiske modellen, Common Integrated Risk Analysis Model (CIRAM) som rammeverk for risikovurdering. Kripos er ansvarlig for utvikling av produktet og samarbeider tett med aktørene i denne prosessen. Kunnskapsgrunnlaget er basert på informasjon fra politiet (distrikter og særorgan), samt andre relevante aktører nasjonalt og på europeisk nivå. Politidistriktene har ansvar for utarbeidelse av årlige regionale risikoanalyser, basert på samme modell og doktriner.

En forutsetning for et felles situasjonsbilde og en kunnskapsstyrt grensekontroll er at aktører som utfører grense- og kystvaktoppgaver deler relevant, kvalitetssikret og tidsriktig informasjon og etterretning etter felles prinsipper. Bestilling, utvikling og utnyttelse av slike produkter varierer. I den årlige nasjonale risikoanalysen av Norges grenser er vurderingsgrunnlaget mangelfullt på noen av områdene, blant annet som følge av utilstrekkelig informasjonsinnhenting i politidistriktene.

Aktørene lokalt og regionalt skal bidra til utarbeidelsen og utnyttelsen av de regionale og nasjonale risikoanalyseproduktene som dekker helhetlig grenseforvaltning i tråd med CIRAM. Aktørene skal arbeide aktivt og målrettet for å utfylle informasjonsbehov knyttet til grenseforvaltningen. For å ivareta det helhetlige aspektet i grenseforvaltningen skal informasjonsbehov relatert til grensekontroll inkluderes i politidistriktenes prioriterte etterretningsbehov. På denne måten vil man sikre at grenseforvaltningen inngår i datagrunnlaget til det generelle situasjonsbildet.

Spesifikt mål 5.2: Sikre at ledere på relevante nivåer har nødvendig kunnskaper, ferdigheter og kompetanse til å bestille og utnytte risikoanalyseprodukter

Ledere på alle nivåer har et ansvar for å bestille og fatte beslutninger på bakgrunn av regelmessige og situasjonsbestemte trussel- og risikovurderinger. I politiet gjelder dette alle virksomhetsområder.

I dagens situasjon benyttes risikoanalyseprodukter i varierende grad av ledere som grunnlag for beslutningsstøtte. I tillegg er det til en viss grad manglende kompetanse med hensyn til å bestille denne type produkter

Utvikling og utnyttelse av trussel- og risikoanalyse krever et eget sett med kunnskaper, ferdigheter og kompetanse. Når flere aktører skal bidra på et felt som grenseforvaltning er det viktig at denne kompetansen bygges med utgangspunkt i en felles plattform og at ledere som skal få presentert risikoanalyseproduktene blir gitt innføring i CIRAM's prinsipper og opplæring for å styrke sin bestillerkompetanse.

Norge vil derfor prioritere utvikling av egne kurs og deltakelse på slike opplæringsaktiviteter og øke antallet felles opplæringer nasjonalt og i regi av Det europeiske grense- og kystvaktbyrået.

Spesifikt mål 5.3: Sikre at dedikerte medarbeidere har rett kompetanse til å utarbeide, distribuere og formidle risikoanalyser internt og på tvers av aktørene

Selv om politiet har utviklet og arbeider med implementeringen av en felles etterretningsdoktrine, er det nasjonale variasjoner i hvor langt denne implementeringen har kommet. Dette gjelder også i utviklingen av risikoanalysearbeidet på regionalt nivå. Politidistriktene har organisert ansvaret for utarbeidelsen av disse produktene på ulike måter.

Det er nødvendig å redusere forskjellene mellom politidistriktenes når det gjelder kompetanse på utvikling og utnyttelse av trussel- og risikovurderinger. Medarbeidere med ansvar for grenseforvaltning kan i større grad prioriteres i opplæring innenfor felter som etterretning og kunnskapsbasert politipatrulje, for å sikre et tettere samarbeid innen politidistriktene og på den måten ivareta helhetsprinsippet. Det er rom for økt integrering mellom grenseforvaltningen og andre politioppgaver på distriktsnivå, kanskje etterretning spesielt. Etterretning er kjernen i risikoanalysearbeidet.

Aktørene skal aktivt søke å utnytte de opplæringsaktiviteter som tilbys på dette området, både om etterretning generelt og spesielt om CIRAM. Norge skal prioritere utvikling av egne kurs og deltakelse på slike opplæringsaktiviteter og øke antallet felles opplæringer nasjonalt og i den grad mulig i regi av Det europeiske grense- og kystvaktbyrået. Dette gjelder både ledere som skal bestille og utnytte slike produkter på sine respektive nivåer og for medarbeidere som skal produsere og distribuere risikoanalyseprodukter i tråd med CIRAM.

6 Samarbeid mellom medlemslandene koordinert av Det europeiske grense- og kystvaktbyrå

"Cooperation between Member States supported and coordinated by the Agency."

Strategisk mål 6: Effektiv og solidarisk deltakelse i Den europeiske grense- og kystvakt som bidrag til gjennomføring av europeisk helhetlig grenseforvaltning

Spesifikt mål 6.1: Sikre aktiv deltakelse i styret for Det europeiske grense- og kystvaktbyrå og videreutvikle og drifte det nasjonale kontaktpunktet for Den europeiske grense- og kystvakt

Politiet har ansvaret for å ivareta og koordinere samhandlingen i Den europeiske grense- og kystvakt fra norsk side, med representasjon i styret for Det europeiske grense- og kystvaktbyrå, deltakelse i arbeidsgrupper og drift av det nasjonale kontaktpunktet, inkludert norske ressursbidrag.

Videreutvikling av europeisk helhetlig grenseforvaltning med økt behov for operativt samarbeid på både nasjonalt og europeisk nivå utfordrer eksisterende organisering og ressurssetting for ivaretagelse av ansvar og oppgaver. Etableringen av rådgivende arbeidsgrupper i Det europeiske grense- og kystvaktbyrå som støtte til administrasjonen, direktøren og styret øker utfordringen.

Norge vil i samarbeid mellom involverte nasjonale myndigheter, etablere organisering og ressurssetting som gjenkjennes ved økt tilgjengelighet, innflytelse, deltakelse og koordinering av arbeidet i styret, i arbeidsgrupper og som nasjonalt kontaktpunkt.

Spesifikt mål 6.2: Videreutvikle og drifte en nasjonal ressurspool til Det europeiske grense- og kystvaktbyrået

Det er etablert en nasjonal ekspertpool som sikrer at Norge har kompetent personell som kan imøtekomme nasjonale prioriteringer med forpliktet leveranse av meddelt ressursbehov fra Det europeiske grense- og kystvaktbyrå. Norge har med unntak av fartøysbidragene i perioden 2015–2017, ikke ressursatt bidrag med teknisk utstyr.

Ekspertpoolen består av politiutdannet personell med kompetanse som imøtekommer de fleste av de definerte og omforente europeiske kompetanseprofilene. Antall eksperter og bredden i kompetanse er økt i tråd med et stadig økende ressursbehov til operativ aktivitet koordinert av Det europeiske grense- og kystvaktbyrå.

Norge vil i samarbeid mellom involverte nasjonale myndigheter, etablere rammer for kapasitetsbygging til personellpool og teknisk utstyr som sikrer leveranse med høy kvalitet og til riktig tid.

Spesifikt mål 6.3: Etablere, drifte og videreutvikle planer for mottak av ressurser fra andre medlemsstater og Det europeiske grense- og kystvaktbyrå

Norge har heldigvis ikke hatt behov for ressursbidrag fra andre medlemsstater eller fra Det europeiske grense- og kystvaktbyrå til operativ aktivitet på yttergrensene, utover

deltakelse i utviklingsprosjekter. Norsk politi har i betydelig grad benyttet slike ressurser til returoperasjoner.

Norge ser i økende grad et behov for å kunne hente ressurser og kapasiteter utenfor Norge som bidrag til håndtering av krisesituasjoner. Krisesituasjoner består ofte av sammensatte hendelser som krever økt ressurssetting på ulike områder, svært ofte hvor ivaretagelse av nasjonal sikkerhet herunder med kontroll av grensene inngår.

Norge vil utarbeide beredskapsplaner for å ressurssette oppdrag og mottak av ressurser fra andre medlemsstatene og Det europeiske grense- og kystvaktbyrå.

Spesifikt mål 6.4: Videreutvikle samarbeidet med andre medlemsland som støtte til Den europeiske grense- og kystvakt

Norge deltar aktivt i samarbeidet med andre medlemsland, bilateralt og multilateralt, som bidrag til å forebygge og bekjempe kriminalitet, ulovlig migrasjon og terrorisme. Samhandlingen er best utviklet mellom nabostater i Norden og rundt Østersjøen, men også i økende grad med andre EU/Schengen medlemsstater.

Norge har et utstrakt nettverk av sambandsmenn både for kriminalitetsforebygging og generelle politioppgaver i og utenfor EU/Schengen og for utlendingsområdet utenfor EU/Schengen. Norge deltar i det europeiske nettverket for utlendingsattachéer.

Norge vil videreutvikle samarbeidet med andre medlemsstater, inkludert nettverk av sambandsmenn, som sikrer effektiv utnyttelse av ressursene for Norge og fellesskapet i EU/Schengen.

Spesifikt mål 6.5: Sikre effektiv utnyttelse av samarbeidet i Den europeiske grense- og kystvakt som gir merverdi i Norge

Norge har gjennom operative deltakelse i Schengensamarbeidet søkt å finne balansen mellom forpliktet bidrag til fellesskapsløsninger og hva Norge kan hente tilbake som gir merverdi for nasjonal myndighetsutøvelse.

Etableringen av grensebyrået Frontex og utvidelsen med etablering av Den europeiske grense- og kystvakt har utvilsomt gitt nasjonal merverdi med forståelse for potensialet i fellesskapsløsning som et førende og støttende element.

Etablering av faste arbeidsgrupper og definerte koordinerings- og samarbeidsfunksjoner i regi av Det europeiske grense- og kystvaktbyrå øker muligheten til gjensidig utvikling til beste for fellesskapet og Norge. Felles utdannings- og opplæringskriterier øker kompetansen og muligheter for effektiv samhandling mellom medlemsstatene, med Det europeiske grense- og kystvaktbyrå og med andre samarbeidspartnere.

Norge vil videreutvikle rammer og legge til rette for effektiv samhandling gjennom etablerte nasjonal koordineringsfunksjoner og koordineringsfunksjoner etablert av Det europeiske grense- og kystvaktbyrå.

7 Nasjonalt tverretatlig samarbeid

Strategisk mål 7: Samarbeid og samhandling mellom myndigheter og andre aktører som sikrer effektiv benyttelse av kompetanse, ressurser og kapasiteter

"Inter-agency cooperation among the national authorities in each Member State which are responsible for border control or for other tasks carried out at the border and among the relevant Union institutions, bodies, offices and agencies; including the regular exchange of information through existing information exchange tools, such as the European Border Surveillance System ('EUROSUR') established by Regulation (EU) No 1052/2013 of the European Parliament and of the Council."

Spesifikt mål 7.1: Styrke samarbeidet mellom involverte myndigheter og andre aktører

Det norske konseptet for helhetlig grenseforvaltning er basert på samarbeid mellom offentlige og private aktører. Samarbeidet er regulert i lov og utøves basert på avtaler mellom partene. Det er etablert tverrgående arenaer for samhandling for helhetlig grenseforvaltning.

Det norske samhandlingskonseptet for helhetlig grenseforvaltning og forutsetninger gitt i rettsakten for Den europeiske grense- og kystvakt utvider behovet for samarbeid og samhandling mellom involverte myndigheter og andre aktører. Primæraktørene i denne samhandlingen i Norge er myndigheter med kontrollansvar og aktører med driftsansvar for lufthavner eller havner.

Schengen-evalueringen 2017 peker på et behov for ytterligere klargjøring av rollene mellom aktørene samtidig som samhandling ivaretas og videreutvikles. Samhandlingen hviler på at politiet som primæransvarlig for helhetlig grenseforvaltning må være den drivende kraft for å videreutvikle og konkludere oppdaterte rammer.

Norge vil benytte anledningen ved ikrafttredelse av ny grenselov og -forskrift til å reetablere et oppdatert avtaleverk mellom aktørene. Dette skal sikre en felles forståelse av ansvar og myndighet mellom aktørene og plikten til samarbeid og koordinering.

Spesifikt mål 7.2: Reetablere og styrke møtepunkter for informasjonsutveksling, samhandling og koordinering

Det er etablert samhandlings- og koordineringsfora på departementsnivå og på myndighetsnivå og mellom offentlige og private aktører nasjonalt og lokalt som har til hensikt å fortløpende følge opp, videreutvikle og avklare samhandlings- og koordineringsrelasjoner.

Den nye grenseloven har blant annet som siktemål å legge til rette for og styrke det nasjonale tverretatlige samarbeidet i alle ledd.

Spesifikt mål 7.3: Videreutvikle elektroniske løsninger for samhandling og informasjonsdeling

Det er etablert ulike elektroniske løsninger for samhandling mellom kontrollmyndigheter med ansvar for helhetlig grenseforvaltning. Primært er disse rettet mot informasjonsinnsamling for grenseovervåking med muligheter til å etablere etatsrettede og felles situasjonsbilder.

Politidirektoratet

Det erkjennes at elektroniske systemer mangler effektiv samhandling og rapportering for arbeidet med etterretning og risiko- og sårbarhetsanalyser. Utfordringen gjør seg særlig gjeldende for utveksling av informasjon som har sikkerhetsbegrensninger, herunder systemer som utvikles og driftes av Det europeiske grense- og kystvaktbyrå.

Norge vil videreutvikle og styrke infrastruktur for elektronisk samhandling mellom offentlige og private aktører. Fremtidens infrastruktur for elektronisk kommunikasjon må ta høyde for endrede sikkerhetsbegrensninger.

8 Samarbeid med tredjeland

"Cooperation with third countries in the areas covered by this Regulation, focusing in particular on neighbouring countries and on those third countries which have been identified through risk analysis being countries of origin and/or transit for illegal immigration."

Strategisk mål 8: Målrettet samarbeid med tredjeland bidrar til å forebygge illegal migrasjon, grensekryssende kriminalitet og terror, styrker grenseforvaltningen og legger til rette for retur til tredjeland

Spesifikt mål 8.1: Ivareta samarbeidet med Russland på politisk, strategisk og operativt nivå for å sikre samarbeidet med russiske myndigheter om forvaltningen av den russisk-norske landegrensen

Samarbeidet med russiske myndigheter er omfattende og dekker et bredt spekter av områder, inklusive kriminalitetsbekjempelse, grensekontroll, retur og tilsyn med landegrensen. Samarbeidet er avtalesfestet og følges tett opp på sentralt og regionalt nivå.

Samarbeidet omfatter en rekke myndigheter på russisk side. Flere departementer er involvert. Når det gjelder grenseforvaltning har politiet en særlig viktig rolle som ansvarlig myndighet, sammen med Garnisonen i Sør-Varanger og Grensekommissariatet. Samarbeidet med Russland omfatter også det trilaterale samarbeidet Finland, Norge, Russland og foregår gjennom Baltic Sea Task Force on organised crime (BSTF) og Baltic Sea Region Border Control Cooperation (BSRCBCC). Norge har en nordisk sambandsmann (Nordic Liaison Officer, NLO) i Moskva, som også har et ansvar for utlendingsspørsmål.

Det legges betydelig vekt på å videreføre samarbeidet på et overordnet, operativt nivå, blant annet gjennom årlig møte mellom norsk politidirektør og sjef for Den russiske føderasjonens grensetjeneste i det den føderale sikkerhetstjenesten (FSB). Samarbeidet om grenseforvaltning skal legge til rette for legitim ferdsel over Storskog grenseovergangssted og retur av borgere uten lovlig opphold. Det er inngått en avtale med Russland om lokal grensetrafikk (Local Border Traffic Agreement) som gjelder innenfor en 30 km sone. Avtalen innebærer at beboere i grenseområdene kan bevege seg visumfritt i sonen. Fra russisk side er samarbeidet preget av sentralisering til Moskva, noe som kan innebære en utfordring for det regionale/lokale samarbeidet over landegrensen.

Norge har hatt en returavtale med Russland siden 2007.

Norge vil videreføre et godt grensesamarbeid med Russland så langt mulig. I forbindelse med forskriftsarbeidet til den nye grenseloven skal avtalen med Russland om grensetilsyn gås gjennom.

Det pågår også et arbeid mellom norske og russiske myndigheter for å etablere en ny politisamarbeidsavtale mellom norsk politi og russisk innenriksministerium.

Spesifikt mål 8.2: Visumutstedelsen skal baseres på sikker ID og avsløre falske dokumenter, samt ofre for menneskehandel og menneskesmugling

Opplæringen av både utsendte og lokale visummedarbeidere omfatter ID-kontroll, falske dokumenter og mulige ofre for menneskehandel og menneskesmugling. Opplæring med hensyn til ID-fastsettelse skjer i samarbeid mellom Utenriksdepartementet og Nasjonalt ID-senter (NID). Denne type opplæring er prioritert innenfor gjeldende program for ISF-fondsmidler. Utenriksdepartementet har opprettet fire ID-stillinger med regionalt ansvar, som til sammen dekker hele verden. Per august 2019 er stillingene plassert ved ambassadene i Ankara, Nairobi, Amman og New Delhi. Ekspertene har rollen som annenlinje for ID-kontroll som gjøres ved utenriksstasjonene. Mandatet er primært å bistå saksbehandlere ved utenriksstasjonene med ID-relaterte problemstillinger på utlendings- og passfeltet.

Norge vil fortsatt ha et fokus på sikkerhet i visumutstedelsen.

Spesifikt mål 8.3: Utstasjonering av ILO/RLO i utvalgte tredjeland bidrar til retur av tredjelandsborgere uten lovlig opphold og bekjempelse av menneskesmugling og menneskehandel

Norge har nå 14 stillinger som bilaterale Immigration Liaison Officers/Return Liaison Officers (ILO/RLO) i utvalgte transitt- og opprinnelsesland, og i tillegg en Frontex-RLO i Ghana. Liaisonene inngår som en del av EUs ILO-nettverk og er tilmeldt som ILO/RLO. Ordningen med RLO ble opprettet i 2008 som et ledd i regjeringens returstrategi og er et tiltak for å hindre ulovlig innvandring og menneskesmugling. Stillingene er per nå lokalisert i Rabat, Accra, Kabul, Islamabad, Nairobi, Amman, Addis Abeba, Ankara, Bangkok, Teheran og Khartoum. Stillingene er et ledd i arbeidet med å styrke retur, liaisonene skal også bistå med identitetsfastsettelse og retur av personer uten lovlig opphold og personer som er utvist etter å ha begått kriminelle handlinger. Stasjoneringstedene evalueres jevnlig.

Som en del av det nordiske politisamarbeidet har Norge også spesialutsendinger (NLO) ved et utvalg ambassader i viktige tredjeland og enkelte land innenfor Schengen-samarbeidet. NLO har et generalistmandat innenfor grenseoverskridende kriminalitet. To av disse inngår i EUs ILO-nettverk, på samme måte som ID-ekspertene gjør.

Norge vil i det videre arbeidet sikre en fortsatt kunnskapsstyrt utstasjonering av personell.

9 Tekniske og operative tiltak innenfor Schengen-området

"Technical and operational measures within the Schengen area which are related to border control and designed to address illegal immigration and to counter cross-border crime better."

Strategisk mål 9: Styrket kontroll på territoriet mot ulovlig migrasjon, grensekryssende kriminalitet og personer som kan utgjøre en trussel mot samfunnssikkerheten

Spesifikt mål 9.1: Sikre at alle som oppholder seg i Norge har avklart identitet og lovlig opphold

Utlendingskontroll på territoriet utøves av politiet, i henhold til utlendingsloven § 21. Dette området er inkludert i grensekontrollrundskrivet for å vise helheten i politiets utlendingskontroll, i tillegg til eget rundskriv³. Kontrollen skal være kunnskapsstyrt og basert på risikoanalyser.

Politidistriktenes førstelinje i utlendingsforvaltningen behandler en stor del av søknadene om arbeid og opphold i Norge, men avslagsmyndighet tilligger Utlendingsdirektoratet (UDI). Politiets førstelinje har ansvar for å effektivere alle vedtak, og de har også en kontrollfunksjon og skal sørge for at systemet ikke blir misbrukt. En kvalitativt god ID-kontroll (person- og dokumentkontroll) inngår som en integrert del av arbeidsoppgavene. Virkemidlene politidistriktenes førstelinje kan benytte er intervju, bosteds- og arbeidsstedskontroll og bruk av DNA-testing i familieinnvandringsaker.

I henhold til nasjonal risikoanalyse for yttergrensen, er for Norges del trusselen både fra irregulær migrasjon og grensekryssende kriminalitet størst i forbindelse med bevegelser innad i Schengen, såkalte sekundærbevegelser. Dette trusselbildet har vært uendret over flere år, og har ført til et høyt fokus på utlendingskontroll på territoriet for norsk politi. Rask og sikker avklaring av identitet vil sette politiet og andre aktører bedre i stand til å avdekke, forebygge, etterforske og straffeforfølge kriminalitet.

Grense og territorialkontrollsystemet (GTK) er utvidet med funksjonalitet gjennom applikasjon for personkontroll også for å dekke kontrollen på territoriet og sikre en enhetlig gjennomføring av denne kontrollen nasjonalt. Applikasjonen skal videreutvikles slik at politipatruljene har tilgang til en mobil IKT-løsning som støtter kontroll og verifikasjon av identitet både for norske og utenlandske borgere, samt at identifiserte utfordringer knyttet til opplæring og bruk av funksjonaliteten skal utbedres.

Fra 2020 implementeres utvidet bruk av biometri i utlendingsforvaltningen for alle som søker om oppholdstillatelse og visum etter tredjelandsregelverket. Dette innebærer at automatisk ansiktssammenligning innføres som ny metode, noe som vil gi bedre kontroll med søkerens identitet fordi søkerens biometri (ansiktsfoto- og fingeravtrykk) blir låst til personalia.

For å styrke arbeidet med bekjempelse av terror skal Utlendingsdirektoratet (UDI) og Politiet samarbeide med Politiets sikkerhetstjeneste (PST) om implementeringen av den omforente prosessen «Prioritert saksgang» i saker som gjelder utlendinger som kan utgjøre en trussel mot samfunnssikkerheten.

³ POD Rundskriv 2001/021

Spesifikt mål 9.2: Oppdatere og videreutvikle beredskapssystemet for gjeninnføring av grensekontroll på indre Schengen-grense

Norge kan gjeninnføre grensekontroll på indre Schengen-grenser dersom det foreligger en alvorlig trussel mot offentlig orden eller indre sikkerhet. Beslutningsmyndigheten tilligger Justis- og beredskapsdepartementet, men politiet kan beslutte å gjeninnføre grensekontroll når særlige grunner taler for det etter nærmere retningslinjer fastsatt av departementet.

En beslutning om midlertidig gjeninnføring av grensekontroll gir politiet adgang til å utføre systematisk inn- og utreisekontroll og grenseovervåking på luft- sjø- og landegrensene mot andre Schengenstater. Det er et ressurskrevende tiltak, ikke minst fordi det utfordrer en struktur som i alle andre perioder ikke er tilrettelagt for denne unntakssituasjonen. Dette gjelder både bemanning, infrastruktur, informasjon og kompetanse. I en situasjon med gjeninnført grensekontroll på indre Schengen-grense vil det videre være nødvendig å begrense antall steder det vil være mulig å passere grensen lovlig.

Politiet har som ledd i sin beredskapsplanlegging på nasjonalt og regionalt nivå utarbeidet planverk for gjeninnføring av grensekontroll på indre Schengen-grenser. Planverket skal i strategiperioden oppdateres og øves.

I arbeidet med forskrift til grenseloven skal det angis faste lokasjoner som kan inngå som grenseovergangssteder ved en beslutning om gjeninnføring av grensekontroll på indre grenser. Grenseforskriften skal legge til rette for systematisk bruk av forhåndskontroll av reisende og mannskap som verktøy ved gjeninnført grensekontroll.

Spesifikt mål 9.3 Utvidet politisamarbeid innenfor Norden

Politisamarbeidet mellom de nordiske land er vel etablert og preget av direkte kontakt, bistand og informasjonsutveksling over grensene. Samarbeidet hviler på den nordiske politisamarbeidsavtalen som er inngått på rikspolitisjefnivå og Schengenregelverket, samt andre avtaler. Det er etablert en rekke fellesnordiske arbeidsgrupper. Grensekryssende samarbeid er særlig viktig over den lange landegrensen mellom Sverige og Norge. Norge og Sverige har nylig inngått en avtale på ministernivå om gjensidig bistand mellom politiets innsatsenheter i krisesituasjoner. Avtalen vil tre i kraft høsten 2019 og er under operasjonalisering. Prüm-beslutningene som gjelder grensekryssende samarbeid vil tre i kraft i 2020.

Det er ønskelig å utvide politi- og tollsamarbeidet innenfor Norden ytterligere, med sikte på et enda mer sømløst politioperativt samarbeid over grensene (Prüm-pluss) med basis i fastlagte avtaler og hjemler. Det operative politisamarbeidet møter utfordringer knyttet til politimyndighet, bruk av uniform, våpen og HR- og HMS-regelverk.

Den 1. juni 2019 underskrev de nordiske justis- og innenriksministrene en intensjonsavtale om økt nordisk politisamarbeid. Det er i første omgang planlagt forhandlinger mellom Norge og Sverige om et utvidet politisamarbeid over den norsk-svenske landegrensen. Avhengig av politiske prioriteringer og økonomiske rammer vurderes det også å etablere et felles PCC innenfor dette samarbeidet.

10 Retur av tredjelandborgere

"Return of third-country nationals who are the subject of return decisions issued by a Member State."

Utlendinger uten lovlig opphold har plikt til å forlate landet. Retur skal primært skje på eget initiativ og innen fastsatt utreisefrist. For å motivere utlendinger uten lovlig opphold til å overholde utreiseplikten benyttes flere virkemidler, dette omfatter finansielle støtteordninger, returrådgivning og informasjonsprogrammer. Den som ikke returnerer selv, selvorganisert eller gjennom program for assistert retur, skal returneres med tvang.

Arbeidet med retur er høyt prioritert og involverer de fleste virksomhetene i justissektoren i større eller mindre grad. Justis- og beredskapsdepartementet har det overordnede ansvaret. Utenriksdepartementet (UD) skal bidra til å etablere et velfungerende retursamarbeid med aktuelle opprinnelses- og transitland. Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE) er ansvarlig for saksbehandling i henholdsvis første og andre instans. Det operative ansvaret for retur er delt mellom politiet, som har ansvar for tvangsretur og identitetsfastsettelse, og Utlendingsdirektoratet (UDI) som har ansvar for assistert retur. Nasjonalt ID-senter (NID) bistår utlendingsmyndighetene i identitetsarbeidet, for dermed å øke returmulighetene. I tillegg finnes flere samarbeidsaktører og kompetansemiljøer som på ulike måter bidrar på returfeltet.

Gjennom returarbeidet bidrar politiet til å redusere og forebygge kriminalitet, ulovlig opphold og arbeid og fremtidige ulovlig opphold, herunder personer uten beskyttelsesbehov.⁴ Politiets utlendingsenhet (PU) har ansvar for registrering av asylsøkere, undersøkelse av asylsøkernes reiseruter, fastslå identitet, samt forberede og gjennomføre retur i saker hvor slike returer ikke skjer frivillig. Politiets utlendingsenhet (PU) koordinerer og sikrer kvaliteten i alle uttransporteringene fra Norge. Politiets utlendingsenhet (PU) drifter også Politiets utlendingsinternat. Politiets Utlendingsenhet (PU) er nasjonalt kontaktpunkt for samarbeidet med Det europeiske kyst- og grensebyrået om retur.

Asylankomstene i 2015 viste hvor raskt og uforutsett en normalsituasjon kan endre seg til en nasjonal krise. Derfor er beredskap og kapasitet knyttet til retur en viktig forutsetning for en velfungerende grense- og kystvakt i Norge og EU.

Aktørene i migrasjonskjeden/utlendingsforvaltningen har et tett samarbeid på flere nivåer, et samarbeid som også er viktig for grenseforvaltningen. Dette knytter seg særlig til mottak av asylsøkere, med ankomstberedskap, tidlig avklaring av identitet og økt kvalitet i den innledende saksbehandlingen.

Strategisk mål 10: Rask retur av tredjelandsborgere uten lovlig opphold

Rask retur av tredjelandsborgere uten lovlig opphold er et sentralt element i den helhetlige grenseforvaltningen og nødvendig for å bevare utlendingsforvaltningens og asylsystemets legitimitet og tillit. Tidselementet er en viktig faktor for returarbeidet og det må legges til rette for effektive saksbehandlingsprosedyrer i hele sakskjeden. I tilfeller hvor rask retur ikke kan gjennomføres, for eksempel på grunn av uavklart ID eller manglende samarbeid med hjemlandets myndigheter, må det fortsatt jobbes med saken slik at retur kan gjennomføres når muligheten oppstår. Grunnleggende rettigheter skal ivaretas gjennom hele returprosessen.

⁴ Tildelingsbrev Justis- og beredskapsdepartementet – Politidirektoratet, 2019 , s.14

Spesifikt mål 10.1: Helhetlig returarbeid

Justis- og beredskapsdepartementet har utarbeidet en overordnet returstrategi for utlendingsforvaltningen for perioden 2017–2022. Returstrategien gir en langsiktig retning for returområdet og fremhever sentrale virkemidler for å nå hovedmålet om rask retur i et femårsperspektiv.

Ulike og skiftende målgrupper krever ulike tiltak. Tiltakene må sikre best mulig ressursutnyttelse, samtidig som fleksibilitet er viktig. Det er lagt betydelig vekt på samordning i arbeidet med mål og strategiske prioriteringer i migrasjonskjeden og etablert strategiske og operative samordningsgrupper for å prioritere og differensiere innsatsen basert på et felles kunnskapsgrunnlag.

Utvising og andre forvaltningsmessige tiltak er viktige virkemidler for å forebygge og bekjempe kriminalitet. Effektiv bruk av utlendingsregelverket for å forebygge og bekjempe kriminalitet forutsetter god samhandling mellom Politiets sikkerhetstjeneste (PST), politidistriktene, Politiets utlendingsenhet (PU) og utlendingsmyndighetene for øvrig.

Norge skal videreføre og utvikle det tverretatlige samarbeidet, felles kunnskapsgrunnlag og jevnlig evaluere tiltak. Norge skal tydeliggjøre roller og ansvar for koordinering og samordning av ID-arbeidet.

Spesifikt mål 10.2: Effektiv gjennomføring av retur

Effektiv gjennomføring av retur krever helhet og god samordning mellom involverte myndigheter. En rekke virkemidler er aktuelle. Det er lagt vekt på å forbedre returinformasjon og realitetsorientering i alle ledd og for ulike målgrupper. Det er også etablert økonomiske insentiver som legger til rette for økt assistert retur innen utreisefrist. Måltrettet innsats gjennom bruk av utlendingskontroll i alle politidistrikt, bl.a. gjennom kompetansebygging knyttet til ID-arbeid og bort- og utvisningssaker, er et sentralt element i politiets returarbeid.

Norge skal styrke kvaliteten på ID-arbeidet nasjonalt og på europeisk nivå, med særlig vekt på identitetsavklaring så tidlig som mulig i prosessen. Norge er i ferd med å etablere en tilfredsstillende monitoreringsordning for tvangsreturer.

Spesifikt mål 10.3: Samarbeid med opprinnelses- og transittland

Det er utarbeidet landspesifikke strategier for retur for å sikre at retur og migrasjon inngår som en integrert og sentral del av det utenrikspolitiske og bistandsmessige samarbeidet. Basert på risikoanalyse er det etablert en ordning med RLO/ILO for oppfølging av retur og migrasjonsfeltet ved ambassadene og styrket faglig samarbeid med nasjonale utlendingsmyndigheter og politi.

Samarbeid med opprinnelses- og transittland er særlig viktig for å nå målsettinger på dette feltet. Norge har inngått returavtaler med en rekke opprinnelsesland. Returavtaler gir økt forutsigbarhet, men representerer ingen garanti for retur. Returavtaler er samtidig heller ikke nødvendigvis en forutsetning.

Norge vil bruke virkemidler og tiltak for å styrke samarbeidet om migrasjon og retur gjennom både multilaterale og bilaterale kanaler, herunder kompetansebygging i offentlig sektor, reintegreringstiltak og forebyggingstiltak. Videre skal Norge videreføre aktiv bruk av nasjonale og flernasjonale spesialutsendinger på utlendingsfeltet for

oppfølging av migrasjons- og returfeltet, i samarbeid med Det europeiske grense- og kystvaktbyrået.

11 Den nyeste teknologien, herunder store informasjonssystemer

"Use of state-of-the-art technology including large-scale information systems."

Strategisk mål 11: Eksisterende og ny teknologi støtter kravene til økt sikkerhet og økt effektivitet

Spesifikt mål 11.1: Kompetente myndigheter utnytter eksisterende teknologi knyttet til grensekontroll og kontroll på territoriet fullt ut

Kompetente myndigheter har selvstendig og i felleskap utviklet og tatt i bruk avanserte løsninger for grensekontroll og kontroll på territoriet. Løsningene er utviklet for å virke sammen med Schengen informasjonssystem SIS og øvrige europeiske informasjonssystemer som Norge har implementert. Løsningene gjør det effektivt og sikkert å søke etter og registrere informasjon i det operasjonelle miljøet. I noen av systemene har myndighetene tilgang på tvers både for søk og registrering. Effektiv tilgang til, og kompetanse i bruk av, tilgjengelig teknologi for kompetente myndigheter er viktig for både sikkerhet og effektivitet på grensen. Det er viktig for myndighetenes kontrollvirksomhet, men også den bona-fide reisende, som i størst mulig grad skal oppleve en sømløs og effektiv grensekontroll fra reisen forberedes til grensepassering inn og ut av Schengen.

Personell som arbeider på de større grenseovergangsstedene har som oftest god kompetanse knyttet til teknologien og systemene som er tilgjengelig. På mindre grenseovergangssteder og steder med et lavt kontrollvolum kan det være betydelige variasjoner i både tilgang og kompetanse. Flere av løsningene er nye og følges av hyppige oppdateringer, noe som stiller store krav til oppfriskningskurs. Mengden informasjon og antallet systemer som den er tilgjengelig i har også økt, dette bidrar til å utfordre både regelmessige og sporadiske brukere. Det utfordrer ikke bare brukeren, men også sikkerheten og effektiviteten. I Schengen-evalueringen ble det påpekt et behov for å sikre integrasjon mellom de mange nasjonale systemene og redusere utfordringer knyttet til statistikkuttak fra enkelte av systemene.

Kompetente myndigheter må styrke kompetansen og tilgjengeligheten til eksisterende teknologi og systemer. Integrasjon mellom flere av systemene må også etableres. Politidirektoratet vil i samarbeid med de øvrige kompetente myndighetene øke tilgjengeligheten av teknologien og kompetansen i utnyttelsen av den, både i og utenfor politiet, spesielt når det gjelder kontroll på territoriet.

Spesifikt mål 11.2: Sikre at aktørene deltar aktivt- og søker synergier i anskaffelsen, utviklingen og implementeringen av ny teknologi og nye systemer innen grenseforvaltningen nasjonalt og i Europa

Ny avansert teknologi skal tas i bruk for å sikre raske og effektive grensepasseringer, samtidig som sikkerheten på grensene og på territoriet ivaretas og styrkes. Politidirektoratet og Politiets IKT-tjenester (PIT) som er politiets IKT-leverandør samarbeider tett med mange aktører offentlig og privat i utviklingen og leveransen av moderne og innovative løsninger til bruk i grensekontroll og kontroll på territoriet.

Politidirektoratet

Samtidig er flere andre aktører på sin side ansvarlig for løsninger som politiet benytter i sin grenseovervåking eller til registrering og behandling av saker etter utlendingsloven.

Med en høy utviklingstakt nasjonalt og internasjonalt er teknologiområdet et krevende område å samarbeide om. Feltet er preget av mange samtidige initiativ på tvers av aktørene. Offentlig anskaffelse og utvikling, spesielt på tvers av aktører og med naboland, kan gi store fordeler både for offentlige og private aktører men er utfordrende å gjennomføre.

Aktørene skal aktivt søke samarbeid og koordinering i anskaffelse, utvikling og implementeringen av ny teknologi til bruk i grenseforvaltningen, spesielt gjelder dette på områder hvor det er søkt om støtte fra europeiske finansieringsmekanismer.

12 System for kvalitetskontroll

"A quality control mechanism, in particular the Schengen evaluation mechanism and possible national mechanisms, to ensure the implementation of Union legislation in the area of border management."

Strategisk mål 12: Aktørene utnytter fullt ut og bidrar til gjennomføringen og videreutviklingen av de nasjonale og internasjonale mekanismene for kvalitetssikring

Spesifikt mål 12.1: Aktørene arbeider aktivt med videreutvikling av etatsledelse og internrevisjon for forbedret oppfølging av den kontinuerlige utviklingen av helhetlig grenseforvaltning

I Norge benyttes mål og resultatstyring (MRS) som grunnleggende styringsprinsipp, også innenfor grenseforvaltningsområdet. Underliggende virksomheters resultater måles, vurderes og rapporteres fra underordnet til overordnet nivå. Økonomiregelverket stiller krav til internkontroll i statlige virksomheter og departementer, og en effektiv internkontroll skal sikre at virksomheten drives i tråd med forvaltningsverdiene demokrati, rettssikkerhet, faglig integritet og effektivitet.

Norge har implementert Schengen-evalueringsmekanismen og sårbarhetsanalysen⁵ som verdifulle system for kvalitetskontroll. I tillegg gjennomføres det nordiske inspeksjoner som forberedelse til de ordinære evalueringene omtrent hvert femte år, noe som gir en god nasjonal oversikt over utfordringene. De mangler og sårbarheter som identifiseres gjennom de etablerte mekanismene følges opp gjennom de ordinære styringsprosessene med oppdragsbeskrivelser og påfølgende rapportering. Implementering av IBM-strategien ses som et viktig verktøy for å øke fokuset på grenseforvaltningen i styringsprosessene hos aktørene.

Aktørene skal i strategiperioden prioritere å knytte oppfølgingen av grenseforvaltningsområdet tettere til de ordinære styringsprosessene, og følge opp gjennom rapportering og avvikshåndtering.

⁵ I henhold til artikkel 13, forordning EBCGA, 2016/1624

Spesifikt mål 12.2: Videreutvikle etatsledelse og internrevisjon for forbedret oppfølging av grenseforvaltningsoppgaver i politiet

Grenseforvaltning er en del av politiets oppgaveportefølje, og dette kommer til uttrykk i både Politidirektoratets og politidistriktenes organisering. Poli- og lensmannsetatens flerårige virksomhetsplan inneholder flere elementer tilknyttet grenseforvaltningen. Flere av tiltakene er omfattende og vil kreve prioritering av politiets ressurser.

Hovedkonklusjonen etter Schengen-evalueringen i 2017 var at Norge har implementert Schengen-regelverket, men at det er noe fragmentert, også i politiet. Blant annet fremkommer det av evalueringsrapporten et behov for å styrke integrasjonen av grenseforvaltningsoppgavene i politiets øvrige oppgaveportefølje og kommandosystem, samt øke kvaliteten på oppgaveutførelsen.

Politidirektoratet har igangsatt en prosess for å utrede en helhetlig koordinering av grense- og utlendingskontrolloppgaver i politiet, som vil bli slutført i 2019.

Spesifikt mål 12.3: Aktørene utnytter og samordner bruken av EU-kommisjonens Schengenevaluering og de årlige sårbarhetsvurderingene som gjennomføres i regi av Det europeiske grense- og kystvaktbyrå

Anbefalingene til Norge etter Schengenevaluering, de nasjonale tiltaksplanene og sårbarhetsvurderingene fra EBCGA (VA) sees i sammenheng på det nasjonale plan og danner sammen med nasjonale prioriteringer et koordinert grunnlag for den nasjonale IBM-strategien og politiets flerårige virksomhetsplan hva gjelder helhetlig grenseforvaltning.

Forberedelse, deltakelse i og oppfølging av Schengenevalueringsmekanismen (SEM) ivaretas bredt innenfor norsk forvaltning, med koordinering fra Politidirektoratet. Mekanismen for Sårbarhetsanalysen (VA) er en forholdsvis ny mekanisme, og den nasjonale tverretatlige forankringen er under utvikling. I tillegg er det utfordringer tilknyttet datagrunnlaget og detaljeringsgraden av informasjon som kreves for innrapportering til analysen.

Politiet vil i større grad dele sårbarhetsvurderingene med relevante aktører for å sikre at denne kvalitetssikringsmekanismen utnyttes bredt. IKT-løsningene for grensekontroll skal utvikles for å sikre statistikkverktøy som skal gi størst mulig grad av automatisert uttrekk og bedre datakvalitet for innrapporteringen. Det er et siktemål å utnytte VA bedre som nasjonal kvalitetssikringsmekanisme.

Spesifikt mål 12.4: Norge deltar aktivt i videreutviklingen av evalueringsmekanismene på EU-nivå

Aktiv deltakelse i Schengenevaluering på alle fagområder er prioritert fra norsk side og det legges vekt på å bygge kompetanse og erfaring fra Schengenevaluering i ulike etater og i politidistriktene. Oppfølgingen i Norge er koordinert med oppfølging av EBCGA sårbarhetsanalyse. Politiet har deltatt aktivt i etableringen og videreutviklingen av CVAM, den felles metoden for sårbarhetsanalyser (VA).

Det er en utfordring fremover å utvikle både Schengen evalueringsmekanismen (SEM) og EBCGA sårbarhetsanalyser (VA) slik at man i størst mulig grad unngår dobbeltarbeid og ikke belaster nasjonale administrasjoner mer enn nødvendig.

Norge vil fortsatt prioritere aktiv deltakelse innenfor Schengen evalueringsmekanismen. Norge skal også videreføre sin deltakelse i utviklingen og samordningen av SEM og VA, med mål om å unngå dobbeltarbeid og best mulig utnyttelse av mekanismene.

Politidirektoratet

13 Solidaritetsmekanismer, særlig EU-finansieringsmekanismer

"Solidarity mechanisms, in particular Union funding instruments."

Strategisk mål 13: EU fondsmidler som Norge mottar anvendes koordinert med den nasjonale strategien og tiltaksplanen for helhetlig grenseforvaltning, kostnadseffektivt og i samsvar med gode styringsprinsipper

Norge deltar i EUs fond for indre sikkerhet (ISF). Politidirektoratet er ansvarlig myndighet for ISF og ISF-fondssekretariatet er etablert i Virksomhetsutviklingsavdelingen i direktoratet. Strategi og plan for bruk av ISF fondsmidler er tett koordinert med den nasjonale budsjettprosessen og flerårige virksomhetsplaner for utvikling innenfor grenseforvaltning og visum.

Det er etablert en overordnet styringsgruppe på departementalt nivå for bruk av ISF fondsmidler, ISF-komiteen, ledet av Justis- og beredskapsdepartementet. Det godkjente nasjonale programmet for ISF-fondet er koordinert med gjeldende strategi for grenseforvaltning og visum.

Spesifikt mål 13.1: Koordinere nasjonalt program for bruk av EU fondsmidler med den nasjonale IBM-strategien

Norge skal oppdatere den nasjonale IBM-strategien koordinert med program og plan for bruk av EU fondsmidler.

Spesifikt mål 13.2: EU fondsmidler på området grenser og sikkerhet (IBM) skal anvendes i samsvar med EU og nasjonale prioriteringer til utvikling av grenseforvaltningen

Norge skal utvikle de nasjonale prioriteringene for bruk av fondsmidler basert på en samlet vurdering som tar hensyn til sårbarhetsanalysen, nasjonal trussel- og risikoanalyse og anbefalingene fra Schengen-evalueringen.

Horisontale komponenter

De følgende kapitlene omfatter grunnleggende rettigheter, utdanning og opplæring, forskning og innovasjon, og er i denne strategien å regne som horisontale komponenter. Med det menes at de har relevans for og skal være en integrert del av alle de øvrige komponentene.

14 Grunnleggende rettigheter

Strategisk mål 14: Vedlikeholde og videreføre etablerte systemer for å sikre at personell med oppgaver innenfor alle deler av grenseforvaltningen ivaretar grunnleggende rettigheter i gjennomføringen av sine oppgaver

Grunnleggende rettigheter er sterkt forankret i norsk regel- og instruksverk, og utgjør et viktig element i grunn- og videreutdanningen av norsk politi. Politiet skal gå foran med et godt eksempel i sin utøvelse av yrket. Ved alle typer utøvelse av politimyndighet skal grunnleggende rettighetsprinsipper slik som legalitet, nødvendighet, proporsjonalitet, likebehandling og medmenneskelighet følges.

Etikk og moral er grunnleggende elementer i opplæring og utdanning av personell som arbeider med grenseforvaltning. Grunnopplæringen i politiet og politiets etiske retningslinjer skal sikre forståelse og utøvelse av grunnleggende rettigheter i alle politiets deler av tjenesten. På samme måte som politiet har de øvrige aktørene i grenseforvaltningen utarbeidet egne retningslinjer for ansatte om grunnleggende rettigheter.

Spesifikt mål 14.1: Sikre at alle ansatte innen grenseforvaltningen har kunnskap og ferdigheter om grunnleggende rettigheter

Det er viktig at utførelsen av grensekontroll er åpen og transparent. Norsk forvaltning har opprettet egne mekanismer som fører tilsyn med statlig myndighetsutøvelse: Datatilsynet, som både er tilsyn og ombud, fører kontroll med at personvernregelverket etterleveres. Sivilombudsmannen arbeider for at offentlige myndigheter skal respektere og sikre grunnleggende rettigheter. Disse tar også i mot klager fra enkeltindivider dersom de mener seg utsatt for feilbehandling av statlige virksomheter, herunder politiet. Spesialenheten for politisaker etterforsker saker som gjelder spørsmålet om ansatt i politiet eller påtalemyndigheten har begått straffbar handling i tjenesten. Andre typer kontrollmyndigheter er Barneombudet og Likestilling- og diskrimineringsombudet.

I forbindelse med den praktiske utførelsen av grenseforvaltningen vil myndighetsutøvelsen til tider kunne innebære inngrep i personers grunnleggende rettigheter, for eksempel i saker om retur til tredje land. Alle myndigheter med ansvar for grenseforvaltning sikrer derfor at alle relevante medarbeidere får opplæring i overholdelsen av grunnleggende rettigheter. Personvern og behandling av sensitive personopplysninger inngår i opplæringen.

Nasjonale retningslinjer for grunnleggende rettigheter skal se hen til Frontex' strategi for grunnleggende rettigheter. Dette skal gjøres kjent og tas i bruk av alt personell som skal utføre grenseforvaltning i og utenfor Norge. Det skal tas særlige hensyn til barn og andre utsatte grupper.

Alle ansatte innen grenseforvaltningen skal ha opplæring i grunnleggende rettigheter og nasjonale retningslinjer på området, inkludert virksomhetens etiske retningslinjer og bruk og behandling av personsensitive opplysninger i grenseforvaltningen.

15 Utdanning og opplæring

Strategisk mål 15: Kvalitetssikret og gjennomgående nasjonalt konsept for utdanning og opplæring for helhetlig grenseforvaltning

Spesifikt mål 15.1: Videreutvikle nasjonalt konsept for utdanning og opplæring for helhetlig grenseforvaltning

Politihøgskolen (PHS) har ansvar for grunnutdanning for polititjenesten og for etter- og videreutdanning til de ansatte i politiet, herunder for helhetlig grenseforvaltning. Utdanning og opplæring for helhetlig grenseforvaltning gjennomføres for alle kategorier personell basert på "train-the-trainers" prinsippet hvor Politihøgskolen har ansvaret for læreplaner og utdanning av instruktører, mens opplæringen foregår av de utdannede instruktørene i politienhetene. Ved Oslo lufthavn er det opprettet et kompetansesenter som både gjennomfører opplæring der og støtter Politihøgskolen og øvrige politienheter med utvikling og gjennomføring av deres opplæring. Det er etablert et spesifikt opplæringsprogram for Forsvarets personell som bistår politiet med grenseovervåking av landegrensen mot Russland. Utdanning og opplæring av annet personell i Forsvaret, primært Kystvakten, gjennomføres av Forsvaret utenfor dette systemet, men med støtte fra politiet.

Innenfor det norske konseptet for helhetlig grenseforvaltning hvor et integrert politi har hovedansvaret med bistand fra andre myndigheter, er det utfordringer knyttet til å beskrive og vedlikeholde et nasjonalt gjennomgående konsept for utdanning og opplæring i regi av politiet. Det erkjennes et potensiale for videreutvikling generelt og spesielt til utdanning og opplæring av sivilt ansatte i politiet som utfører grensekontroll og til personell i andre involverte myndigheter.

Norge vil tydeliggjøre og kvalitetssikre et gjennomgående system for opplæring og utdanning for helhetlig grenseforvaltning basert på nasjonale retningslinjer og behov og som imøtekommer krav (Sectoral Qualifications Framework, SQF) som settes gjennom Den europeiske grense- og kystvakt. Norge vil gjennomføre en evaluering av status for opplæring for helhetlig grensekontroll som grunnlag for å konkludere hvordan et oppgradert kvalitetssikret og ressursatt gjennomgående system for utdanning og opplæring for helhetlig grenseforvaltning skal etableres.

Spesifikt mål 15.2: Etablere nasjonalt konsept for kompetansebehov for helhetlig grenseforvaltning som ivaretar fortløpende endrede forutsetning nasjonalt og internasjonalt

Norge har et konsept for opplæring for helhetlig grenseforvaltning hvor politienhetene og andre involverte aktører har ansvaret for at eget personell besitter tilfredsstillende kompetanse.

Rammene for å kvalitetssikre slik kompetanse fremgår for politiets del i grensekontrollrundskrivet mens det for andre involverte aktører mangler slike enhetlige føringer. Schengen-evalueringen 2017 peker på behovet for å styrke kvalitetsmekanismer som sikrer at riktig kompetanse for alt involvert personell. Det erkjennes dermed at Norge ikke har et tilfredsstillende gjennomgående system for kvalitetssikring av kompetanse. Behovet for endring er særlig knyttet til å definere kompetansekrav for den enkelte funksjon i grenseforvaltningen. Videre er det behov for å oppstille kriterier for å evaluere om riktig kompetanse er tilgjengelig og benyttes riktig.

Norge vil etablere et enhetlig og gjennomgående konsept for kompetansekartlegging basert på nasjonale retningslinjer og behov og pågående utvikling av slike konsepter i

Politidirektoratet

Den europeiske grense- og kystvakt. Et fremtidig konsept vil inkludere et ressursatt sertifiseringsprogram som gir veiledning til ansvarlige ledere om prosedyrene for å sikre tidsriktig kompetent personell.

Spesifikt mål 15.3: Ivareta og videreutvikle eksisterende utdannings- og opplæringskonsept

I påvente av et mer robust, gjennomgående og helhetlig system for utdanning og opplæring for helhetlig grenseforvaltning er det behov for å ruste opp eksisterende konsept.

En oppdatert klargjøring av ansvars- og oppgavefordeling mellom aktørene er en forutsetning for reelt å definere kompetansebehov som grunnlag for iverksettelse av utdanning og opplæring. Innføring av ny teknologi kan også påvirke hvordan oppgaver skal utføres og av hvem.

Norge vil gjennomgå og konkludere fremtidig ansvars- og oppgavefordeling mellom aktørene. Konklusjonen skal danne grunnlaget for å definere kompetansebehov og ressurssette gjennomføring av påfølgende utdannings- og opplæringstiltak.

Spesifikt mål 15.4: Sikre Politihøgskolens rolle som troverdig partner til Det europeiske grense- og kystvaktbyrå i utvikling og gjennomføring av utdanning og opplæring for helhetlig grenseforvaltning

Politihøgskolen er partner til Det europeiske grense- og kystvaktbyrå i utvikling og gjennomføring av utdanning og opplæring for europeisk helhetlig grenseforvaltning.

Politihøgskolen har hittil bare i begrenset grad deltatt i utviklingen utover deltakelse i arbeidsgrupper og møter og ved gjennomføring av enkelte opplæringstiltak i regi av Det europeiske grense- og kystvaktbyrå. Mer involvering fra Politihøgskolen og norsk side i utdannings- og opplæringstiltak i regi av Det europeiske grense- og kystvaktbyrå vil både kunne gi nyttige innspill til europeisk nivå og samtidig hente inspirasjon og støtte til nasjonale tiltak.

Norge vil vurdere og konkludere norsk rolle og ressurssetting i et partnerskap for utdanning og opplæring for europeisk helhetlig grenseforvaltning.

16 Forskning og innovasjon

Strategisk mål 16: Aktørene har prosesser som støtter forskning og innovasjon som omfatter grenseforvaltning i Norge og i Den europeiske grense- og kystvakt

Politiet og Forsvaret har egne forskningsinstitusjoner som gjennom sin forskning bidrar til innovasjon og utvikling innenfor sine virksomhetsområder. Politidirektoratet har også nylig endret sin organisasjonsstruktur hvor ett av mange tiltak var opprettelse av en egen innovasjonsseksjon som skal bidra til helhetlig virksomhetsutvikling i politiet gjennom digitalisering, arkitekturstyring, innovasjon og en effektiv IKT-funksjon.

Politidirektoratet samarbeider også med ledende nasjonale forskningsinstitusjoner, blant annet på fagområdet biometri.

Forskning som ledes fra Politihøgskolens forskningsavdeling på forskningsfeltet "politivitenskap" har ofte relevans også for grenseforvaltningen. Dette er emner relatert til politiets samfunnsoppdrag, spesielt kriminalitetsforebygging. Det samme har mye av forskningen under forsvarssektoren med fagområder som informasjonsteknologi, psykologi og statsvitenskap. Allikevel har fagområder og forskningsspørsmål direkte knyttet til grenseforvaltning hittil hatt begrenset nasjonal oppmerksomhet.

Aktørene skal ta del i den kunnskapsbaserte utviklingen av sine sektorer, også med målrettet oppmerksomhet til grenseforvaltningen med forskningsinstitusjonene i ledelsen og gjennom nært samarbeid med andre relevante nasjonale og internasjonale forskningsinstitusjoner. Prosesser som fremmer innovasjon i organisasjonene skal videreutvikles til å omfatte aktørens virksomhet innen grenseforvaltning og understøtte målene i denne strategien.

Vedlegg

Vedlegg 1: Tiltaksplan – oversikt over tiltakene (u. off)

Vedlegg 2: Forkortelser

Vedlegg 2 - Forkortelser

API	Advance Passenger Information
BSRCBCC	Baltic Sea Region Border Control Cooperation
BSTF	Baltic Sea Task Force on organised crime
CIRAM	Common Integrated Risk Analysis Model
COSS	Forsvarets kystovervåkningsssystem – Coastal Operational Surveillance System
DSB	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
EBCG	European Border and Coast Guard
EBCGA	European Border and Coast Guard Agency
ECN	Eurosur Communication Network
EES	Entry-Exit system
ETIAS	European Travel Information and Authorisation System
EU	Den Europeiske Union
Eu-LISA	The European Agency for the Operational Management of Large-Scale IT systems in the Area of Freedom, Security and Justice (EU's IKT-byrå)
EØS	Det europeiske økonomiske samarbeidsområde
FSB	Den russiske føderasjonens grensetjeneste i den føderale sikkerhetstjenesten
FVP	Flerårig virksomhetsplan
GDPR	General Data Protection Regulation
GSV	Garnisonen i Sør-Varanger
GTK	Grense- og territoralkontrollsystemet
IBM	Integrated Border Management
ILO	Immigration liaisonoffiser
ISF	Indre Sikkerhetsfond
JD	Justis- og beredskapsdepartementet
KUBA	Kunnskapsbasert politipatrulje
MRS	Mål og resultatstyring
NID	Nasjonalt ID-senter
NKS	Nasjonalt Koordineringscenter
NLO	Nordisk liaisonoffiser
NPID	Nye pass og nasjonale ID-kort
NTC	National Training Coordinator
OPUS	Nytt politioperativt styringssystem
OSL	Oslo Lufthavn Gardermoen
PHS	Politihøgskolen
PIT	Politiets IKT-tjenester
PNR	Passenger Name Record
POD	Politidirektoratet
PST	Politiets Sikkerhetstjeneste
PTV	Politiets trusselvurdering
PU	Politiets Utlendingsenhet
PUMA	Politiet og Utlendingsdirektoratets mottak og asylflyt
RLO	Return Liaisonoffiser
SIRENE	Supplementary Information Request at National Entries
SQF	Sectoral Qualifications Framework
SSN	SafeSeaNet
UDI	Utlendingsdirektoratet
UNE	Utlendingsnemnda
VIS	Visa Information System

Politidirektoratet